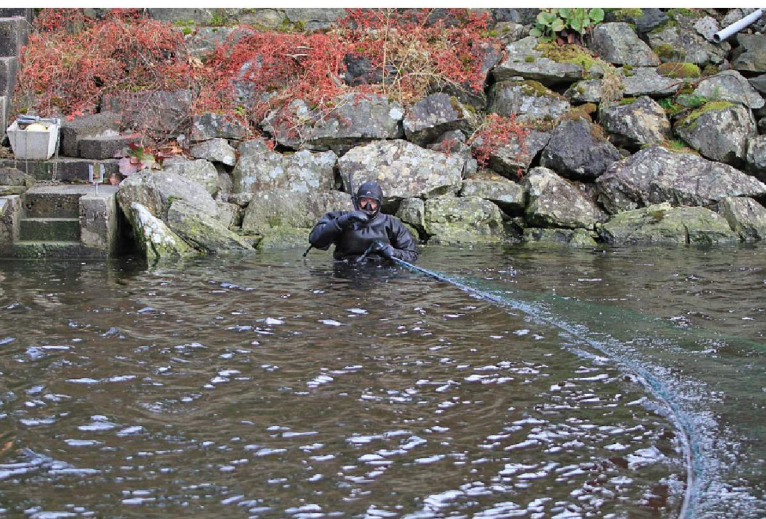

Kartlegging av rømt oppdrettslaks i Oselva 2018

NORCE

Laboratorium for ferskvannsekologi og innlandsfiske (LFI)

LABORATORIUM FOR FERSKVANNØKOLOGI OG INNLANDSFISKE (LFI)

NORCE Norwegian Research Centre - Miljø

Nygårdsgaten 112

5008 Bergen

NOTAT: Kartlegging av rømt oppdrettslaks i Oselva 2018

DATO: 28.03.2019

FORFATTERE: Helge Skoglund & Tore Wiers

GEOGRAFISK OMRÅDE:

Hordaland

SAMMENDRAG: På oppdrag fra Fiskeridirektoratet utførte LFI en kartlegging av forekomst av rømt oppdrettslaks i Oselva høsten 2018. Hensikten var å kartlegge forekomst av rømt oppdrettslaks i forbindelse med hendelser fra Austevoll Melaks AS sin lokalitet Klammerholmen i Austevoll høsten 2018, samt meldinger om fangster av rømt oppdrettslaks i Fanafjorden og Osvassdraget. Det ble utført en overvåkingsrunde med snorkling, samt forsøk med garnfisk i nedre del av Osvassdraget den 12. november 2018. Det ble observert to oppdrettslaks, men ikke fanget fisk. I sportsfiske og lokalt uttaksfiske med stang ble det fanget 110 oppdrettslaks og 35 regnbueaure i Osvassdraget i perioden august-desember 2018. Både størrelsesfordeling og perioden med fangster tilsier at oppdrettslaksen kan ha opphav fra flere rømmingskilder. Det ble imidlertid observert en topp i fangster av forholdsvis små (0,7-2 kg) oppdrettslaks i uttaksfiske i perioden tidlig til medio oktober. Disse fangstene sammenfaller både i tid og størrelse med fisk fra den aktuelle hendelsene til Austevoll Melaks høsten 2018. De forliggende undersøkelsen kan imidlertid ikke si noe om kilden til de rømt fiskene som ble fanget, og det kan således ikke utelukkes at fiskene har opphav fra andre og ukjent rømmingskilder.

OPPDRAGSGIVER: Fiskeridirektoratet

ANTALL SIDER: 6

KONTAKTPERSON: Monika Haugland

FORSIDEFOTO: Motiver fra snorkling og garnfisk i Oselva den 12 november 2018. Foto: Kjetil Osablod Grønviq, www.midtsiden.no.

Bakgrunn og målsetting

Den 24. september og 3. oktober 2018 meldte Austevoll Melaks AS inn hendelser ved sin lokalitet 32577 Klammerholmen i Austevoll til Fiskeridirektoratet. To makrellstørjer hadde gått inn i hver sin merd ved anlegget. Innrapportert snittvekt på laks i august var hhv 1.4 og 1.5 kg i de to merdene. Det var påvist PD på lokaliteten. I uken etter hendelsen fikk Fiskeridirektoratet inn tips om fangst av rømt oppdrettslaks med størrelse på 0,5 – 1,5 kg i Fanafjorden og i Osvassdraget, og fisken ble oppgitt å se skranten ut. Fiskeridirektoratet var ikke kjent med andre hendelser i området som kan stemme overens med de innmeldte fangstene.

På bakgrunn av dette ønsket Fiskeridirektoratet å utføre overvåking i Osvassdraget. Hensikten var å kartlegge forekomst av rømt fisk, og for å unngå at det ikke står fisk fra rømmingen på lokalitet Klammerholmen i vassdraget under gyteperioden. Ved observasjon av rømt skulle utfiskingstiltak vurderes, slik at rømt fisk ble tatt ut dersom praktisk mulig.

Osvassdraget var i 2018 et av vassdragene hvor det var planlagt utfisking i regi av OURO, og som ble koordinert av LFI og Rådgivende Biologer AS. I tillegg hadde Rådgivende Biologer AS oppdrag med å overvåke og utføre uttak i forbindelse med en rømmingshendelse fra Bolaks AS sin lokalitet ved Oterstegdalen i Fusa (Kambestad m.fl. 2019), samt en rømning av regnbueaure fra Lerøy Vest AS sin lokalitet Djupestallen ved Tysnes. Dette arbeidet omfattet blant annet at det pågikk utfisking med stang lokalt organisert av Osvassdragets fellesforvaltning, samt at det også ble utført snorkling av Rådgivende Biologer AS. Arbeidet med det gjeldene prosjektet ble derfor koordinert med de pågående aktivitetene i Osvassdraget, og data fra skjellanalyser fra sportsfiske og uttaksfiske er oppgitt fra Rådgivende Biologer AS.

LFI ved NORCE (tidligere Uni Research) utførte overvåkingen på oppdrag fra Fiskeridirektoratet som en bestilling gjennom «Beredskapsavtale for uttak av rømt oppdrettsfisk». Undersøkelsen inkluderte snorkling, forsøk på uttak av rømt oppdrettslaks med harpun og garn, samt en gjennomgang av fangster fra sportsfiskesesongen ut uttaksfiske i vassdraget.

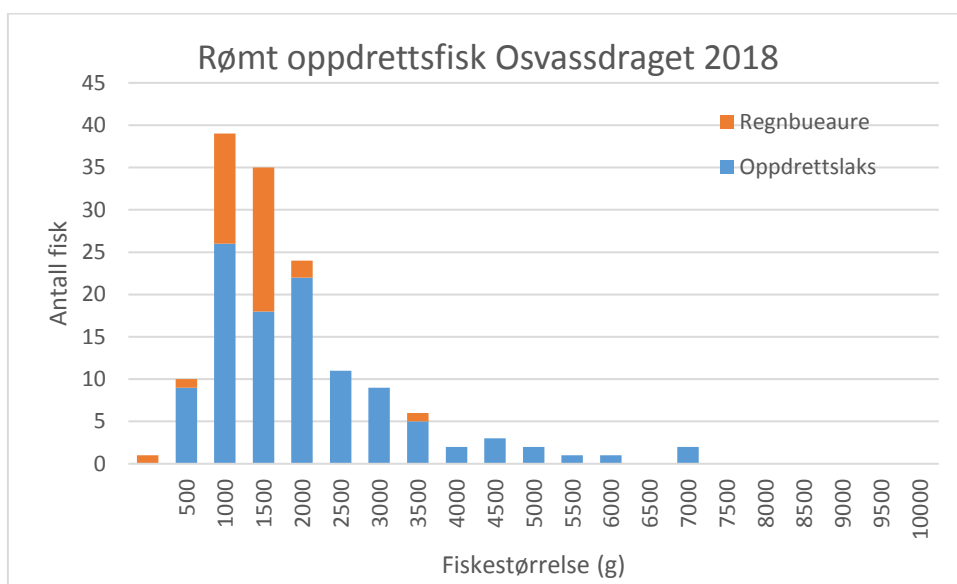
Resultat og diskusjon

Det ble utført en kartleggingsrunde med snorkling i Osvassdraget på den om lag 900 m lange strekningen fra Lundetræet og ned til sjøen den 12. november 2018, som er den strekningen hvor det erfaringsmessig påtreffes mest rømt oppdrettslaks i vassdraget. Siktforholdene var begrenset, men ettersom vannføringen var lav var det tilstrekkelig til å få oversikt over fiskebestanden på denne elvestrekningen. Det ble da observert to oppdrettslaks og en regnbueaure; en oppdrettslaks var kjønnsmoden og om lag 5 kg og sto på en gyteplass sammen med en gruppe villfisk, mens den andre var om lag 1 kg, blank, og sto i brakkvannsområdet. Både oppdrettslaksene og regnbueauren forsvant ut i sjøen og ble således ikke fanget. Det ble også forsøkt med garnfiske i brakkvannsonen, hvor det erfaringsmessig fanges mest oppdrettslaks. Det ble imidlertid ikke fanget fisk, og snorkleobservasjoner tilsier at det heller ikke var noen større mengde rømt oppdrettsfisk i området da undersøkelsene ble utført.

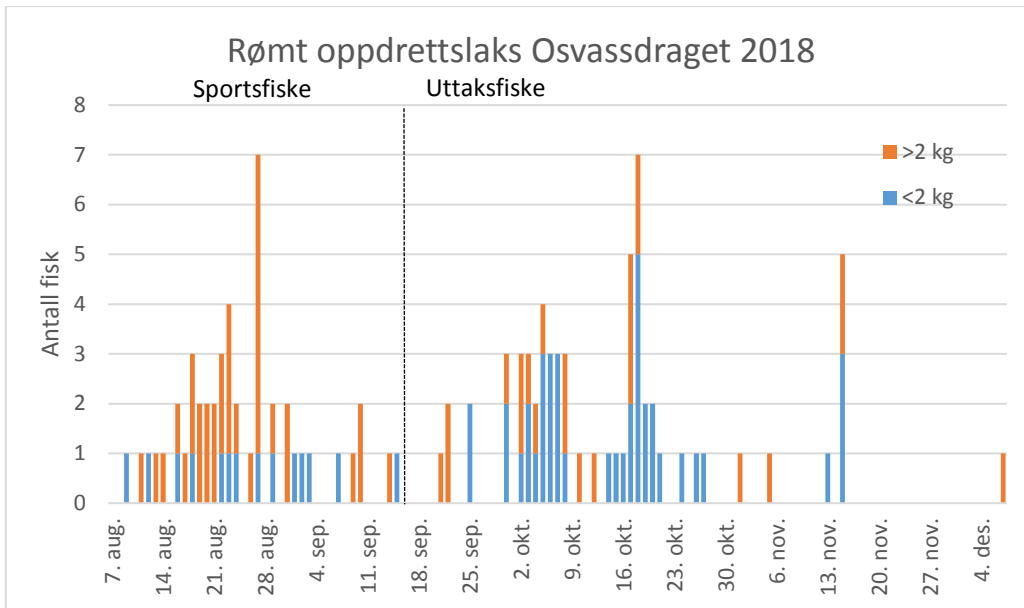
Rådgivende Biologer AS utførte også en overvåkingsrunde med snorkling den 9. november 2018, som en del av prosjektet for oppfølging etter rømmingshendelsen ved Bolaks AS sin lokalitet Oterstegdalen vinteren 2018 (Kambestad m.fl. 2019). Snorklingen omfattet både Søftelandselven og

Oselven. Det ble ikke registrert rømt oppdrettslaks under snorklingen, men siktforholdene var på dette tidspunktet dårlige noe som kan ja begrenset muligheten for å identifisere oppdrettslaks.

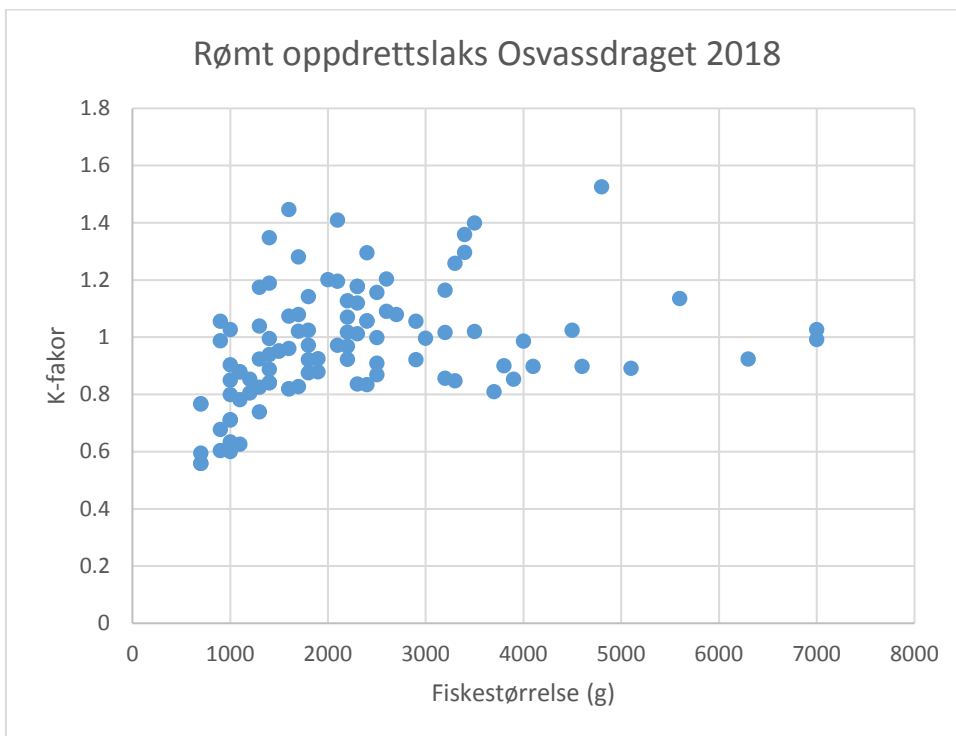
Det ble fanget en større mengde rømt oppdrettsfisk i Oselva i både sportsfiske og uttakfiske i 2018, og basert på skjellanalyser ble det samlet registrert totalt 110 oppdrettslaks og 35 regnbueaure. Oppdrettslaksen varierte fra 0,7-7,0 kg, men store deler av fisken var mellom 1-2,5 kg (Figur 1). Det ble fanget fisk i perioden 9. august-7. desember 2018. Det synes å være to topper i fangstene, hvorav det ble fanget flest større laks (dvs større enn 2 kg) i andre halvdel av august, mens det synes å komme en ny topp med fangster av mindre oppdrettslaks (dvs mindre enn 2 kg) tidlig til medio oktober (Figur 2). Den sistnevnte «toppen» av fangster sammenfaller både i tid og størrelse med fisk som ble rapportert inn i fangster i Fanafjorden. Mange av de mindre laksene var også tynne og hadde lav kondisjonsfaktor (Figur 3).

Figur 1. Størrelsesfordeling for rømt oppdrettsfisk tatt i sportsfiske og uttakfiske i Osvassdraget i 2018.

Figur 2. Tidspunkt for fangst av oppdrettslaks i sportsfiske og uttaksfiske med stang i Osvassdraget i 2018. Det er separert mellom fisk større og mindre enn 2 kg. Den stiplede linjen viser slutten avslutning av sportsfiskesesongen, og det som fanges etter dette tidspunktet er i uttaksfiske.

Figur 3. kondisjonsfaktor for rømt oppdrettslaks i ulike størrelse fanget i Oselva sommer og høst 2018.

Samlet vurdering og konklusjon

De samlede fangstene i både sportsfiske og uttaksfiske i Oselva tilsier et forholdsvis høy forekomst av rømt oppdrettslaks i vassdraget i 2018. Hovedmengden av rømt oppdrettslaks var umodne, og ble fisket ut av lokale fiskere i nedre del av vassdraget. Resultater fra snorkling tilsier at det trolig var en langt lavere innslag av kjønnsmoden rømt oppdrettslaks i gytebestanden lenger opp i vassdraget.

Størrelsesfordeling og den lange perioden med fangster tilsier at fisken kan ha opphav fra flere ulike kilder. Det synes imidlertid å være en topp i fangster av forholdsvis små oppdrettslaks, med størrelse 0,7-2 kg, i uttaksfiske tidlig til medio oktober. Disse fangstene sammenfaller både i tid og størrelse med mulig rømming i forbindelse med Austevoll Melaks AS sine hendelser ved lokalitet 32577 Klammerholmen i Austevoll den 24. september og 3. oktober 2018. De forliggende undersøkelsen kan imidlertid ikke si noe om kilden til de rømt fiskene i Osvassdraget, og det kan således ikke utelukkes at fiskene har opphav fra en annen og ukjent kilde.

Referanser

Kambestad, M., Sikveland, S.E. & Urdal, K. 2019. Gjenfangst av oppdrettslaks etter rømming fra lokaliteten 13345 Oterstegdalen i 2018. Rådgivende Biologer AS, rapport 2816, 14 sider